

УДК 342.97

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.26>

КОМПЕТЕНЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНОМУ АНТИКОРУПЦІЙНОМУ БЮРО УКРАЇНИ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЗМІСТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*Корнієць П.Ю.,**аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ*

Корнієць П.Ю. Компетенція суб'єктів запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України: функціональний зміст та перспективи вирішення проблем правового регулювання.

Зазначено, що дослідження адміністративно-правових засад запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України, як цілісного механізму, не може відбуватись без визначення компетенції суб'єктів реалізації такої діяльності.

У результаті статтю присвячено розкриттю змісту компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України. Підтримано позицію щодо необхідності виокремлення в структурі компетенції, а саме: повноважень і функцій. Вони також визначають предмет відання суб'єкта наділеного компетенцією. Як наслідок, розглянуто повноваження таких суб'єктів запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України, а саме: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи прокуратури, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Державне бюро розслідувань, суди, Вищий антикорупційний суд, міжнародні приватні та публічні організації.

Констатовано, що зміст компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України узагальнено може бути розкрито через наступні групи повноважень: антикорупційно-контрольні; кадрові; консультативні, наглядові, нормотворчі, організаційні, охоронні, правоохоронні та представницькі. В свою чергу названі повноваження щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ обумовлюють реалізацію відповідними суб'єктами кадрової, консультативної, контрольно-наглядової, нормотворчої, організаційної, охоронної, поновлюючої, правоохоронної, представницької та профілактичної функцій.

Розкриття змісту компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції у діяльності Національного антикорупційного бюро України дали можливість виявити окремі проблеми її правового регулювання. Зокрема, з метою усунення термінологічних колізій правового регулювання встановлення Комітету Верховної Ради України, до компетенції якого має відноситись здійснення контролю за діяльністю НАБУ, частину 1 статті 26 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» запропоновано викласти у авторській редакції.

Ключові слова: компетенція, функції, повноваження, предмет відання, Національне антикорупційне бюро України.

Korniets P. The Competence of Anti-Corruption Subjects in The National Anti-Corruption Bureau of Ukraine: Functional Content and Outlook for Solutions to Problems of Legal Regulation.

It is noted that the study of administrative and legal principles of preventing and combating corruption in the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, as a holistic mechanism, can not take place without determining the competence of the subjects of such activities. As a result, the article is devoted to the disclosure of the content of the competence of the subjects of preventing and combating corruption in the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine. The position on the need to separate competencies in the structure, namely: powers and functions, was supported. They also determine the subject matter of the competent entity. As a result, the powers of such entities to prevent and combat corruption in the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, namely: the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, prosecutors, the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, the State Bureau of Investigation, courts, the Supreme Anti-Corruption Court, international private and public organizations.

It is stated that the content of the competence of the subjects of prevention and counteraction of corruption in the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine can be summarized through the following groups of powers: anti-corruption control; personnel; advisory, supervisory, rule-making, organizational, security, law enforcement and representative. In turn, the above powers to prevent and combat corruption in NABU determine the implementation of the relevant subjects of personnel, advisory, control, regulatory, organizational, security, regenerative, law enforcement, representative and preventive functions. Disclosure

of the content of the competence of the subjects of prevention and counteraction of corruption in the activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine made it possible to identify some problems of its legal regulation. In particular, in order to eliminate terminological conflicts of legal regulation, the establishment of the Verkhovna Rada of Ukraine Committee, which is responsible for overseeing the activities of NABU, part 1 of Article 26 of the Law of Ukraine «On National Anti-Corruption Bureau of Ukraine».

Key words: competence, functions, powers, subject of jurisdiction, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine.

Постановка проблеми. Тривалий період становлення інституційної системи органів державної влади в Україні довели, що ефективність їх функціонування нерозривно пов'язана із запобіганням та протидією корупції у їх діяльності. Тим більш важливим вирішення відповідного завдання є для антикорупційних органів, які, будучи суб'єктами боротьби з корупцією, не можуть допустити вчинення корупційних правопорушень їх працівниками, що де-факто може нівелювати усі загальнодержавні та суспільні зусилля на шляху до подолання корупції. Зокрема, очевидно, що «корумпованість» представників антикорупційних органів є уособленням підміни дійсної ідеї (принципів) з подолання корупції, руйнування «антикорупційної суспільної свідомості», що, як наслідок, приведе до нової віхи розвитку корупції.

Чинне місце серед спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції посідає Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). За даними Transparency International саме створення НАБУ було позитивно оцінено громадськістю у розрізі ефективної протидії корупції [1] тощо.

Зрозуміло, що будь-яка діяльність уособлює активність певних суб'єктів, які мають бути наділені відповідною компетенцією – комплексом «дозволених дій», здійснюваних такими суб'єктами. Іншими словами без тієї чи іншої компетенції в антикорупційній сфері уповноважені суб'єкти не зможуть реалізувати заходи щодо запобігання та протидії корупції в НАБУ.

За допомогою компетенції можна встановити не тільки місце суб'єкта в правовідносинах і системі органів державної влади, а і розкрити зміст діяльності такого суб'єкта в конкретній сфері суспільних відносин. Більше того, встановлення компетенції конкретного суб'єкта дає можливість проаналізувати його функціональне призначення, сформулювати уявлення про його діяльність, зокрема з метою її оптимізації. Тож, дослідження адміністративно-правових засад запобігання і протидії корупції в НАБУ, як цілісного механізму, не може відбуватись без визначення компетенції суб'єктів реалізації такої діяльності.

Стан опрацювання. Важливість зазначеної правової категорії, підтверджується і тим фактом, що вона одночасно є елементом адміністративно-правового механізму та адміністративно-правового статусу, що набуло свого наукового обґрунтування у наукових працях: В.Б. Аверьянова, А.М. Авторгова, О.М. Бандурки, О.І. Безпалової, Р.В. Будецького, О.С. Дніпрова, В.В. Зуя, В.О. Іванцова, С.В. Ківалова, А.Т. Комзюка, Н. А. Олефіренко, О.Ю. Салманової, О.Ю. Синявської, К.О. Чишко та інших. Окреме монографічне дослідження проблемам запобігання і протидії корупції в НАБУ проведено Р.С. Осипчуком [2]. Разом з тим автором не приділено достатньо уваги дослідженню компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ. Тож недостатня розробленість на теоретичному рівні, наявність практичних правових питань обумовили вибір теми дослідження.

Метою статті є узагальнення (розкриття змісту) компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ шляхом встановлення їх повноважень та функцій, виявлення проблем її правового регулювання та, як наслідок, вироблення шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Етимологічно слово компетенція означає «добру обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [3, с. 874]. Погоджуємось із думкою О.П. Ситника з приводу того, що «поняття «компетенція» традиційно вживається у значенні «коло повноважень», «компетентність» пов'язують із обізнаністю, авторитетністю, кваліфікованістю» [4, с. 8]. Більше того, компетентність є ознакою фізичної особи, в той час, коли компетенція частіше за все використовується для характеристики юридичних осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від їх форми власності.

Зазначене дає підстави говорити про компетенцію суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ як про коло повноважень, якими наділені відповідні суб'єкти та, які вони реалізують з метою запобігання та протидії корупції в указаному органі. Між тим визначення компетенції в науковій літературі є дещо складнішим за просте її ототожнення з колом повноважень. Як зауважує С.Г. Серьогіна «визначення компетенції тільки як предметів відання є недостатнім, оскільки неможливо встановити компетенцію органу, не окресливши конкретні можливості його поведінки в публічних відносинах, його права й обов'язки, які іменуються повноваженнями [5, с. 46].

С.В. Осауленко доходить висновку, що «компетенція державного органу – це сукупність установлених законом владних повноважень для здійснення функцій і завдань, покладених на нього держа-

вою, а повноваження – це сукупність прав та обов'язків органу [6, с. 11]. Р.М. Труба під компетенцією Державного бюро розслідувань України (ДБР) пропонує розуміти «сукупність його повноважень, закріплених в офіційній формі відповідно до покладених на нього завдань і функцій, які визначають можливості Державного бюро розслідувань України приймати обов'язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання» [7, с. 235].

Слід відмітити, що в наведених вище поняттях компетенції розкривається її структурний зміст, тобто компетенція суб'єкта як уніфікована юридична категорія має свою структуру, яка складається з ряду елементів, серед яких основне місце займають повноваження. Стосовно інших складових елементів компетенції погляди науковців дещо розходяться. Вважаємо, що найбільш об'єктивним підходом до визначення компетенції суб'єкта, яке використовується в сучасній теорії адміністративного права (наприклад, О.С. Дніпровим [8, с. 261] і М.О. Іллічовим [9, с. 97-98]), є виокремлення в його структурі двох елементів: повноважень і функцій, вони ж визначають і предмет відання суб'єкта наділеного компетенцією.

В свою чергу, елементи компетенції також потребують більш детального з'ясування їх змісту. Під повноваженнями традиційно розуміють сукупність прав і обов'язків суб'єкта, закріплених у чинному національному законодавстві [10, с. 8; 11, с. 17]. Вони ж визначають і напрями діяльності суб'єкта, тобто його функції.

Екстраполюючи наведені вище теоретичні узагальнення щодо компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ, зазначимо, що для її визначення доцільно з'ясувати повноваження та функції вказаних суб'єктів. Одночасно, предмет відання останніх, обумовлюється специфікою нашого дослідження та становить діяльність (реалізацію заходів) щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ. У межах окремих досліджень нами систематизовано суб'єктів, які реалізують вказаний напрям діяльності [12] та проведено їх класифікацію [13], здійснення якої за таким критерієм як «характер компетенції» очевидно доречно покласти у основу упорядкованого підходу до розкриття змісту компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ.

Повноваження Верховної Ради України (ВР України) закріплено ст. 85 Основного закону держави [14]. Їх системний аналіз дозволяє зробити висновок, що для запобігання і протидії корупції в НАБУ, парламент приймає та вносить зміни до нормативно-правових актів вищої юридичної сили – законів, які визначають засади запобігання та протидії корупції, зокрема у діяльності НАБУ як от: Закони України «Про запобігання корупції» [15], «Про Національне антикорупційне бюро України» [16] (далі – Закон) тощо.

Також ВР України має контрольні повноваження (парламентський контроль), які в контексті запобігання та протидії корупції в НАБУ, втілюються в діяльності профільного комітету ВР України, на, що прямо наголошено в ч. 1 ст. 26 Закону: «контроль за діяльністю Національного бюро здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмету відання якого відноситься боротьба з корупцією і організованою злочинністю» [16]. З наведеної норми випливає, що контроль за діяльністю НАБУ здійснюється комітетом, який одночасно здійснює і боротьбу з корупцією, і боротьбу з організованою злочинністю. Зі свого боку, питання запобігання та протидії корупції належить до компетенції Комітету ВР України з питань антикорупційної політики, в той час коли питаннями щодо боротьби з організованою злочинністю опікується Комітет ВР України з питань правоохоронної діяльності (п.п. 2, 17 додатку до Постанови ВР України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29.08.2019 № 19-IX [17]). В контексті зазначеного виникає абсолютно логічне питання, який із цих комітетів відповідно до законодавчих приписів має здійснювати контроль за діяльністю НАБУ. Більше того, згідно додатку до Постанови ВР України від 29.08.2019 № 19-IX узагальнено до предмету Комітету ВР України з питань антикорупційної політики (п. 2) віднесено питання щодо «запобігання та протидії корупції» [17], а не «боротьби з корупцією».

Якщо на теоретико-методологічному рівні цілком прийнятно та навіть корисно дискутувати з приводу сутності та змісту тих чи інших правових понять чи категорій, то врегулювання на законодавчому рівні конкретного питання завдяки використанню різної термінології є неприйнятним, адже це породжує диференційований підхід до трактування законодавчих норм та, як наслідок, відмінні варіанти їх правореалізації.

Окрім контрольних повноважень до предмету відання Комітету ВР України з питань антикорупційної політики віднесено такі з них, що безпосередньо або опосередковано торкаються питання запобігання та протидії корупції в НАБУ, а саме: запобігання корупції в діяльності юридичних осіб (НАБУ є юридичною особою публічного права); запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (зокрема серед працівників НАБУ); правила етичної поведінки на публічній службі (зокрема правил, що стосуються публічних службовців НАБУ); фінансовий контроль стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування (зокрема осіб начальницького складу НАБУ); відповідальність за вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією (зокрема

працівників НАБУ); правове регулювання та організація діяльності Національного антикорупційного бюро України; діяльність інших правоохоронних і державних органів в частині їх повноважень у сфері запобігання та протидії корупції (зокрема, що стосується внутрішньоорганізаційної діяльності із запобігання і протидії корупції в НАБУ) [17].

Отже, компетенція ВР України щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ проявляється в межах: нормотворчих, організаційних, антикорупційних і контрольних повноваженнях, що відповідає нормотворчій, організаційній, правоохоронній функціям, відповідно. При чому важливо акцентувати увагу, що у науковій літературі переважає позиція про необхідність віднесення антикорупційної діяльності саме до правоохоронної функції держави [18, с. 23, 70; 19, с. 5].

Подібно до компетенції парламенту повноваження Кабінету Міністрів України (КМ України) регламентовано ст. 116 Конституції України та деталізовано переважно в ч. 4 ст. 4 Закону, а їх консолідація дозволяє представити наступний перелік: 1) забезпечення внутрішньої політики держави, зокрема антикорупційної (п. 1 ст. 116 Конституції України [14]), зокрема схвалення проекту Антикорупційної стратегії та затвердження відповідної державної програми з її реалізації (п. 1 абз. 2 ч. 4 ст. 4 Закону [16]); 2) розроблення проекту закону про державний бюджет, у якому передбачаються видатки на фінансування діяльності НАБУ (п. 6 ст. 116 Конституції України, п. 2 абз. 2 ч. 4 ст. 4 Закону); 3) затверджує Положення про Раду громадського контролю НАБУ, що закріплює організаційні засади її діяльності, в тому числі в частині запобігання та протидії корупції в НАБУ (п. 4 абз. 2 ч. 4 ст. 4 Закону); 4) спрямовує та координує діяльність органів виконавчої влади серед яких НАБУ (п. 9 ст. 116 Конституції України, абз.1 ч. 4 ст. 4 Закону); 5) призначає на посаду: керівника центрального органу виконавчої влади, зокрема Директора НАБУ (п. 9.2 ч. 1 ст. 116 Конституції України, ч. 2 ст. 6 Закону); осіб до складу Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності НАБУ (п. 5 абз. 2 ч. 4 ст. 4 Закону); трьох осіб до комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора НАБУ (п. 1-1 ч. 3 ст. 7 Закону); трьох осіб, визначених на підставі пропозицій міжнародних та іноземних організацій (п. 2 ч. 3 ст. 7 Закону); 6) отримує письмовий звіт про роботу НАБУ та розглядає його в установленому законом порядку (п. 3 абз. 2 ч. 4 ст. 4 Закону).

Отже, щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ КМ України реалізує наступні за змістом повноваження: організаційні, нормотворчі, правоохоронні, кадрові, контрольні та здійснює організаційну, нормотворчу, правоохоронну, кадрову та контрольну функції.

Органи прокуратури, зокрема Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) як самостійний структурний підрозділ (елемент) системи прокуратури України (п. 5 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» [20], п. 1.1. Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру офісу Генерального прокурора, затвердженого наказом Генерального прокурора від 05.03.2020 № 125 [21]) в сфері запобігання та протидії корупції, зокрема в НАБУ, виконує наступні «завдання та функції» (саме таке формулювання встановлює законодавець): нагляд за додержанням національного законодавства під час проведення оперативно-розшукових заходів і досудового розслідування корупційних злочинів; забезпечення реалізації права на безоплатну правову допомогу особам, працівникам НАБУ, які підозрюються у вчиненні корупційного злочину; «запобігання незаконному притягненню особи до кримінальної відповідальності та необґрунтованому застосуванню до неї заходів процесуального примусу, виконання вимог закону про невідворотність відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення; забезпечення застосування належної правової процедури до кожного учасника кримінального провадження; представництво інтересів держави в суді у випадках, передбачених Законом України «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави» [21]. Відмітимо, що таке ототожнення законодавцем завдань і функцій САП немає, а ні теоретичного, а ні практичного обґрунтування, оскільки в теорії права терміни завдання та функції суттєво відрізняються за своїм змістом: функції є своєрідним узагальненням напрямів практичної реалізації їх повноважень.

Одночасно, ототожнення завдань і функцій САП суттєво ускладнює визначення її компетенції та формування пропозицій щодо їх удосконалення, адже залишається незрозумілим спрямованість останнього. До того ж на САП України покладено не так багато завдань, а відповідно вузькою є сфера її діяльності. На підставі аналізу норм Розділу 3 Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора можна припустити, що в указаній нормі декларовано не завдання, а напрями (функції) діяльності САП України.

Окремо необхідно уточнити коло повноважень САП та інших органів прокуратури під час запобігання і протидії корупції в НАБУ, що в свою чергу потребує з'ясування питання підслідності органів прокуратури. Так, у ч. 4 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) закріплено, що в разі вчинення посадовою особою НАБУ злочину досудове розслідування здійснюється Державне бюро розслідувань (ДБР), за виключенням випадків, коли його проведення віднесено до компетенції Управління внутрішнього контролю (УВК) НАБУ. В той же час в ч. 5 вказаної статті окрес-

лені повноваження проведення щодо здійснення досудового розслідування стосовно посадової особи НАБУ, які мають місце тільки в разі «встановлення підрозділом внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 364-370 Кримінального кодексу України» [22]. Таким чином, досудове розслідування щодо посадової особи НАБУ, котра вчинила корупційний злочин можуть здійснювати два суб'єкти: ДБР та УВК НАБУ. Від того який конкретно суб'єкт буде здійснювати досудове розслідування залежатиме вирішення питання про участь у ньому органів прокуратури. У першому випадку повноваження будуть реалізовувати окружні прокурати, а у другому (коли досудове розслідування здійснюватиметься УВК НАБУ) ідентичні повноваження буде здійснювати прокурор САП.

Підсумовуючи слід зазначити, що окружні прокуратури та САП щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ будуть реалізовувати наступні повноваження: представницькі, під час підтримання державного (публічного) обвинувачення в суді (у випадку здійснення досудового розслідування УВК НАБУ); наглядові (реалізуються в процесі здійснення НАБУ оперативного-розшукової діяльності, дізнання та досудового розслідування в частині перевірки дотримання вимог чинного законодавства); охоронні, які пов'язані з запобіганням порушенню прав і свобод громадянина та відшкодуванням збитків завданих вчиненням корупційним правопорушенням. Вказані повноваження можуть бути втілені окружними прокуратурами та САП України в таких функціях: представницька, наглядова, охоронна, поновлююча.

Як було зазначено нами вище повноваження ДБР України полягають у проведенні досудового розслідування щодо посадових осіб НАБУ, які підозрюються у вчиненні корупційного злочину, а виключенням є випадки, коли такий факт було виявлено УВК НАБУ. Ці повноваження мають правоохоронний характер і здійснюються в межах правоохоронної функції.

Вищому антикорупційному суду (ВАС) підсудні зокрема кримінальні провадження стосовно корупційних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією (ст. 33-1 КПК України) Апеляційна скарга на рішення ВАС України розглядається апеляційною палатою останнього, а судом касаційної інстанції щодо таких рішень є Верховний Суд України (ВС України) (п.п. 20, 21 ч. 1 ст. 3 КПК України [22]).

Відповідно до ст. 221 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) судді місцевих судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, які передбачені статтями 172-4 – 172-9 КУпАП. Вузькопрофільна, але дуже важлива діяльність місцевих, апеляційних судів, а також ВАС України та ВС України відображається в повноваженнях правоохоронного характеру, що полягають у розгляді корупційних злочинів, кримінальних і адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією. Щоправда функції таких судів не обмежуються виключно правоохоронною діяльністю. Так, приймаючи рішення про винуватість особи, суди реалізують також профілактичну та поновлюючу функції. Пояснимо, що показові судові процеси часто стримують громадян від вчинення подібних правопорушень, а після прийняття рішення про притягнення особи до кримінальної чи адміністративної відповідальності запускається механізм поновлення порушених прав третіх осіб та/або держави.

Останнім часом спостерігається тенденція щодо посилення впливу міжнародних організацій на діяльність окремих органів державної влади, зокрема НАБУ. На підтвердження значної ролі міжнародних організацій у діяльності НАБУ можна зарахувати законодавчо закріплені приписи про їх участь у формуванні комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора НАБУ шляхом формування та надання пропозицій КМ України стосовно трьох осіб, які входять до складу такої комісії, а власне перелік таких міжнародних організацій визначає Міністерство закордонних справ України (ч.ч. 2, 3 ст. 7 Закону [16]). Крім того міжнародні та іноземні організації беруть участь у організації та, залежно від персонального складу комісії, проведенні зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності НАБУ, адже ті з них, які відповідно до міжнародних або міждержавних угод протягом останніх трьох років до проведення оцінки надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері запобігання і протидії корупції, надають пропозиції до персонального складу відповідної Комісії [16] (ч. 7 ст. 26 Закону).

Інші актуальні прояви діяльності міжнародних організацій, які значним чином позначаються на запобіганні та протидії корупції в НАБУ, можуть бути висвітлені завдяки наступним прикладам.

У 2019 році НАБУ «стало першим в Україні та одним із перших у Європі та світі правоохоронним органом, який підтвердив повну відповідність його системи управління заходами протидії корупції вимогам міжнародного стандарту ISO 37001:2016» [23], що засвідчується відповідним сертифікатом. Аудит провадився міжнародною організацією Professional Evaluation and Certification Board Group Incorporated за підтримки European Union Anti-Corruption Initiative (Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу) в Україні і був спрямований на внутрішню систему управління заходами протидії корупції. В цьому ж році проведено низку консультацій з Міжнародним секретаріатом НАТО, в результаті яких вдалось удосконалити «систему внутрішнього контролю у частині управління за-

ходами протидії корупції відповідно до міжнародних стандартів програми НАТО з розбудови доброчесності, цілісності, прозорості та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних та безпекових інституцій (Програма VI)» [24].

У результаті викладеного вважаємо, що публічні і приватні міжнародні організації щодо протидії корупції у діяльності НАБУ вдаються до реалізації таких повноважень: 1) кадрові, які полягають у прийнятті участі в проведенні конкурсу на заняття посади Директора НАБУ; 2) контрольно-організаційні – мають місце при організації зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності НАБУ; оцінці відповідності системи, діяльності, органу тощо у сфері запобігання і протидії корупції вимогам міжнародних стандартів; 3) консультативні – спрямовані на удосконалення механізмів і заходів запобігання і протидії корупції. Відповідно до функцій міжнародних організацій щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ необхідно віднести: кадрову, контрольную, організаційну та консультативну.

Висновки. Підсумовуючи викладене, маємо констатувати, що зміст компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ узагальнено може бути розкрито через наступні групи повноважень: антикорупційно-контрольні; кадрові; консультативні, наглядові, нормотворчі, організаційні, охоронні, правоохоронні та представницькі. В свою чергу названі повноваження щодо запобігання і протидії корупції в НАБУ обумовлюють реалізацію відповідними суб'єктами кадрової, консультативної, контрольно-наглядової, нормотворчої, організаційної, охоронної, поновлюючої, правоохоронної, представницької та профілактичної функцій.

Розкриття змісту компетенції суб'єктів запобігання і протидії корупції у діяльності НАБУ дали можливість виявити окремі проблеми її правового регулювання, зміст та шляхи вирішення яких полягають у наступному:

– з метою усунення термінологічних колізій правового регулювання встановлення Комітету ВР України, до компетенції якого має відноситись здійснення контролю за діяльністю НАБУ, пропонуємо ч. 1 ст. 26 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» викласти у наступній редакції: «Контроль за діяльністю Національного бюро здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмету відання якого відноситься запобігання та протидія корупції, в порядку, визначеному Конституцією України, Законом України «Про національну безпеку України», цим та іншими законами України»;

– виходячи з виявлених помилок при визначенні на нормативному рівні завдань та функцій САП, з метою забезпечення ефективного її функціонування, зокрема щодо запобігання і протидії корупції у діяльності інших органів державної влади, вважаємо за необхідне: 1) встановити та закріпити у Положенні про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора конкретні завдання САП; 2) чинну назву розділу 3 названого положення замінити на: «Функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури», що відповідатиме його дійсному змісту.

Нажаль обмежений об'єм чинного дослідження не дав можливості розкрити зміст компетенції усієї сукупності суб'єктів запобігання і протидії корупції в НАБУ. Тому нами зосереджено увагу на вирішенні відповідної мети дослідження у розрізі їх лише загальних суб'єктів (групи суб'єктів) та дотичних до них спеціальних суб'єктів – САП та ВАС, що очевидно свідчить про необхідність продовження наукових досліджень у даному напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Індекс корупції CPI – 2015 // Transparency International Ukraine. URL: <http://ti-ukraine.org/research/indexs-koruptsiyi-cpi-2015/>.
2. Осипчук Р.С. Адміністративно-правові заходи запобігання та протидії корупції у Національному антикорупційному бюро України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 224 с.
3. Яременко В. В., Сліпущко О. М. Новий тлумачний словник української мови: в 3 т. Київ: Видво «АКОНІТ», 2006. Т. 1. 926 с.
4. Ситник О. П. Професійна компетентність вчителя. *Управління школою*. 2006. № 14. С. 2-9.
5. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / за заг. ред. С. Г. Серьогіної. Харків: Право, 2005. 256 с.
6. Осауленко С. В. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2010. 17 с.
7. Труба Р. М. Компетенція державного бюро розслідувань України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 234-239.
8. Дніпров О. С. Компетенція як елемент правового статусу органів виконавчої влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 257-262.
9. Іллічов М. О. Адміністративно-правове становище посадової особи органів внутрішніх справ України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2002. 173 с.

10. Голосніченко І. П., Голосніченко Д. І. Теорія повноважень, їх легітимність та врахування потреб і інтересів при встановленні на законодавчому рівні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2011. № 1 (9). С. 147-155.
11. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / за заг. ред. Р. С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.
12. Корнієць П.Ю. Актуальні проблеми систематизації суб'єктів запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2020. № 6. Т. 1. С. 170-178.
13. Korniyets P.Y. Classification of subjects of prevention and countering of corruption in the national Anti-corruption bureau of Ukraine // *Science and Practice: Implementation to Modern Society : materials of the 8th International scientific and practical conference (Manchester, Great Britain, December 26-28, 2020).* Manchester, Great Britain : Peal Press Ltd., 2020 P. 995-997. URL: <https://interconf.top/documents/2020.12.26-28.pdf>.
14. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.
15. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2014. № 49. Ст. 2056.
16. Про Національне антикорупційне бюро України : закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2014 № 47. Ст. 2051.
17. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання : постанова Верховної Ради України від 29.08.2019 № 19-IX. *Відомості Верховної Ради України.* 2019. № 35. Ст. 147.
18. Безпалова О.І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави: монографія. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. 544 с.
19. Онопенко П. В. Правоохоронні функції української держави: зміст і реалізація: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2005. 18 с.
20. Про прокуратуру: закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2015. № 2-3. Ст. 12.
21. Про затвердження Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора: наказ Генерального прокурора України від 05.03.2020 № 125 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text>.
22. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
23. Система протидії корупції у НАБУ відповідає вимогам стандарту ISO 37001:2016 // Новини та публікації / Офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/novyny/systema-protydiyi-korupciyi-u-nabu-vidpovidaye-vumogam-standartu-iso-370012016>.
24. Система управління заходами протидії корупції у НАБУ відповідає стандартам НАТО // Новини та публікації / Офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/novyny/systema-upravlinnya-zahodamy-protydiyi-korupciyi-u-nabu-vidpovidaye-standartam-nato>.